

Ljustorp

Utsikt från Kamsåsen 1993

Janne Vängmans rötter och andra tidsbilder från Ljustorp

Ljustorps hembygdsförening

Bredsjo skola
Ca 1920

Del av bild
nr 10838

Söderlunds bagarstuga, Edsåker

Uno och Jonas Östman i Bredsjön

Barsbacken, som var namnet på Jonas Edlunds gård.
Rummet som Olivia sitter i var sommarbostad för
familjen och bagarstuga. Bilden tagen 1915 – 1920.
Liorvarna hänger i taket för att bonden Jonas smidde liar.

Björkoms fäbod 1933

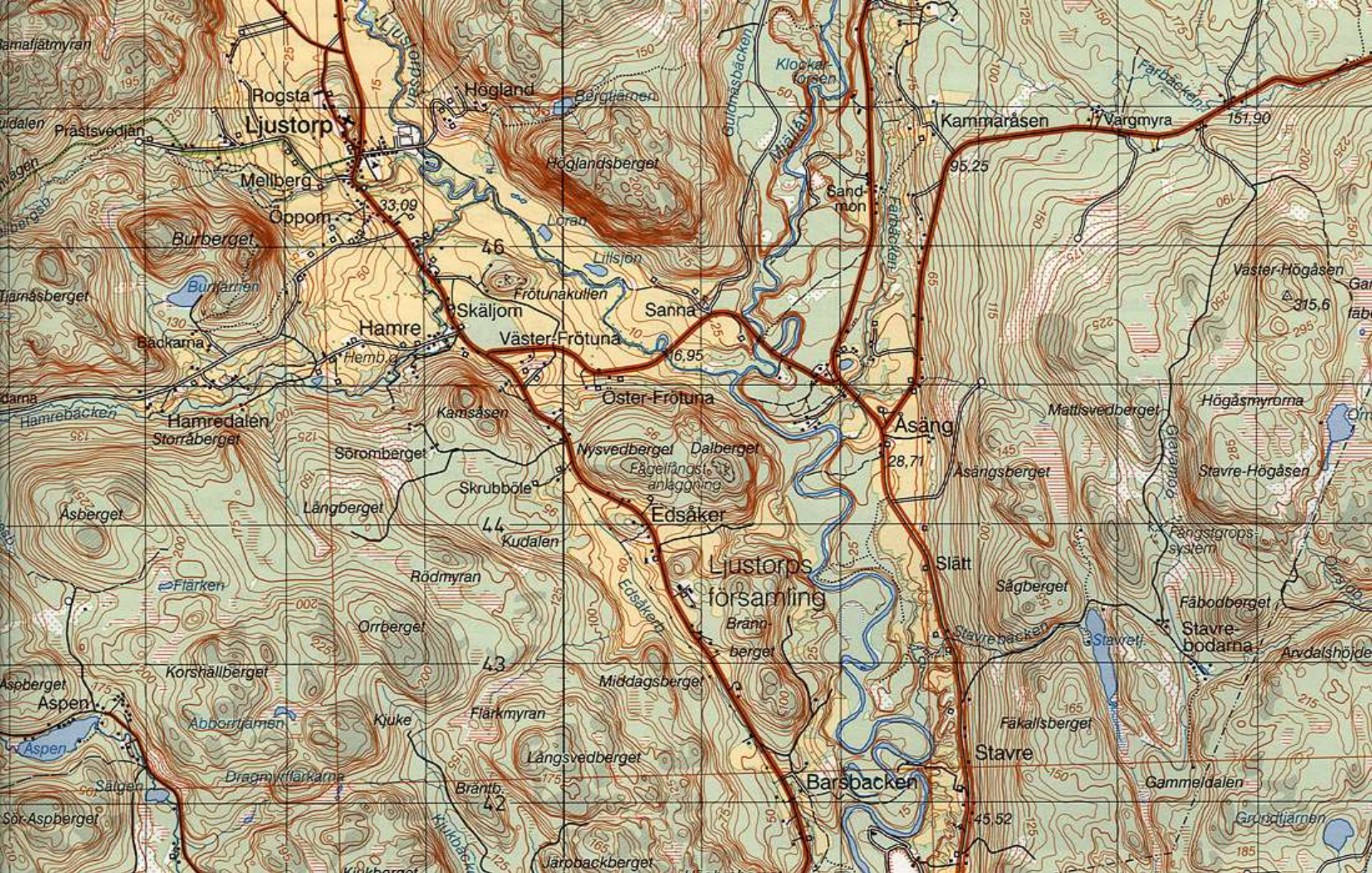

Ett besök på 12-mansbodarna

Bränning i tjärdal i Bredsjön

Johan Rudolf Sundström föddes i Långserud, Värmland, den 20 oktober 1874. Familjen och drängen Anders Jonsson, flyttade från Värmland 1879 till ett torp i Brännan i byn Edsåker i Ljustorp. Familjen flyttade till Stigsjö i Ångermanland den 2/11 1886. Fadern blev jordbrukare i byn Risnäs.

Resterna år 2002 av familjen Sundströms torp i Brännan.

Resterna av matkällaren år 2002 av familjen
Sundströms torp i Brännan.

De igenvuxna åkrarna år 2002 på familjen
Sundströms torp i Brännan.

Deldén finns omnämnd i Janne Vängman-böckerna som en medicinman och trollgubbe.

Isac Deldens medicinlåda

Bild nr 20030814b09

Bild nr 20030814b14

Deldéns medicinkista Isac Deldén föddes 1823 i Bjällsta i Indal och gifte sig med en torpardotter som hette Märta Berglund, från Sanna i Ljustorp. Paret bosatte sig i Skäljom i Ljustorp och Deldén verkade där till sin död 1877.

Deldén hjälpte människor i alla åldrar och det finns skriftligt belagt vad hjälpen kunde bestå i. En räkning från Deldén finns upptagen i en bouppteckning som skuld, dvs Deldén var verksam för personer i livets slutskede. Räkningen upptar:

- Kosthållning 35 dagar 17,50 kr
- Maskars afdrivande 2,35 kr
- Blodådring 2,25 kr
- Våtvarma omslag 2 kr

Totalt den ansevärdiga summan av 24,85 kr.

I medicinkistan fanns flaskor med tinkturer och som visas på bilden avsågade kohorn som användes för att suga ut blod. För att få hål på blodådror fanns små mekaniska anordningar som slog hål på skinnet så att blodet kunde flöda.

Bland tinkturena fanns vatten från Deldéns källa som ansågs vara nyttigt för vissa åkommor.

Deldens före detta bostad år 2005

Källan kan besökas av den intresserade. Byborna i Frötuna vittnar om att deras förfäder ansåg att källvattnet hade helande egenskaper

Deldéns källa en sommarsöndag

Referenser till Janne Vängman böckerna

Dældén omnämns i minst 4 av 6 böcker på bl a på följande ställen

”Janne Vängman konsulterar trollgubben Däldén i Ljustorp” sid 104 i boken ”Ljuger gör jag inte, sa Janne Vängman”

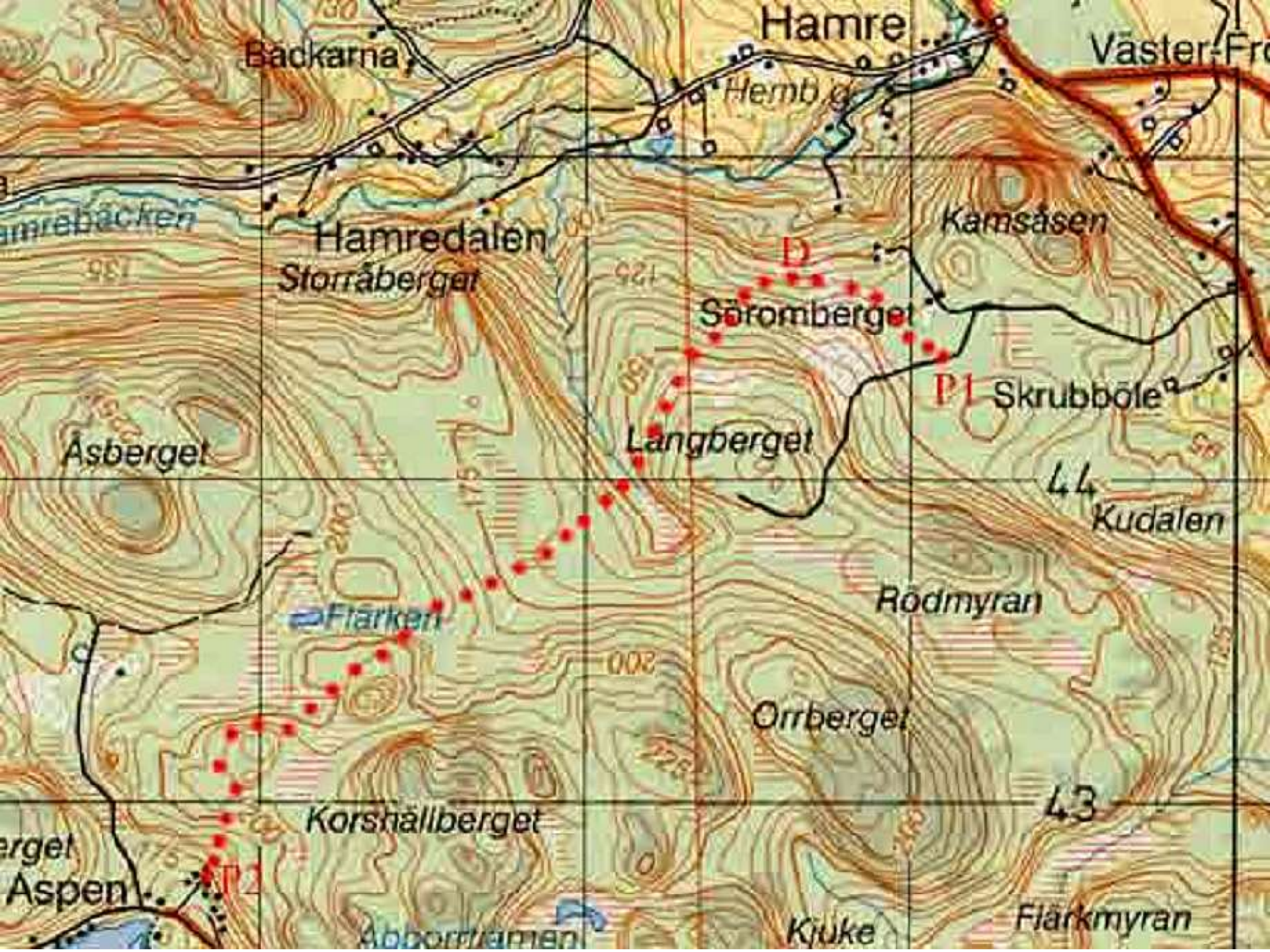
”Sjömans & Däldéns lasarett och vattenkuranstalt” sid 206 i boken ”Ljuger gör jag inte, sa Janne Vängman”

”Gällare Vredings första karbad” sid 51 i boken ”Slut i kapernaum, käring, sa Janne Vängman”

”Janne Vängman och besvärjelsen” sid 221 i boken ”Slut i kapernaum, käring, sa Janne Vängman”

”Förberedande överläggning om möjligheten att bekämpa Gusssjöns sjörå” sid 17 i boken Tjo flöjt sa Janne Vängman

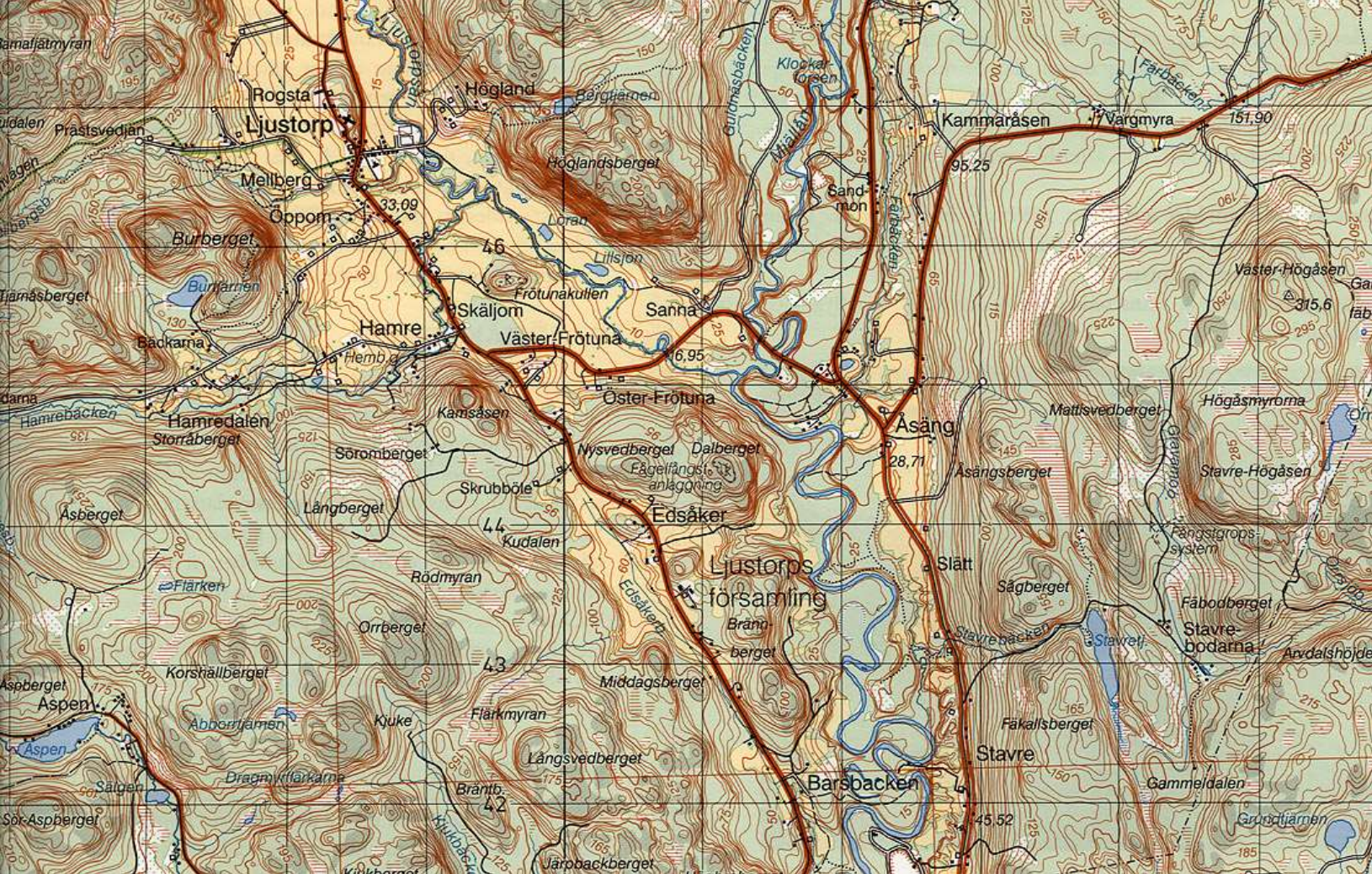
”Tjurfäktning på Ladugårdsbacken” sid 71 i boken ” Ja ä inte dö än sa Janne Vängman”

Anna Larsson född 1862 och gift 1888, "Anna på berget" Frötuna
Ca 1940. Kunde hjälpa till vid brott och vre enligt Gunnar Höglund

Anna gifte sig med Larsson och flyttade till Frötuna där hon så småningom fick namnet " Anna på Berget". Hon blev tidigt känd för sin förmåga att ställa till rätta. När människor i bygden hade problem med sina djur kunde man kalla på Anna eller bara hämta salva eller liniment hos henne. Annas specialitet var att hela sjuka grisar. Människor med problem med oknytt kunde också vända sig till Anna. Hon kunde leta reda på oknyttets källa och plocka ex spån från tredje vind. Spån och vad hon kunde finna tog hon med sig till kyrkogården om natten och begravde i vigd jord. Om det behövdes kunde hon också hjälpa människor med deras sjukdomar. En fosterdotter, Elsa, har berättat att Anna hade en svart anteckningsbok där hon skrev ned sina recept mm. När Elsa vid en slakt på gården läste ur boken kom det inget blod från djuret så slaktaren fick be flickan att gå därifrån. Den svarta boken ansågs så farlig att när Anna dog så brändes boken. I Sundsvalls tidning 20010114 finns en artikel där Anna omnämns. Längst ned bild nr 11058 tagen i början på 1940-talet.

Noaks ark i Ljustorp Frikyrkorörelsen fick stor uppslutning i Ljustorp under senare delen av 1800-talet. Framförallt Baptister och Missionsförbundare hade stora framgångar. I väckelsens spår gick rykten om bl a den stora kometen och hotet om en ny syndaflood. Inför hotet om den nya syndaflooden tog bonden Carl Fredrick Redman född 1829 i Frötuna (på Lars Andersson nuvarande boplatz) initiativ till att bygga en ark i syfte att rädda sig från den hotande katastrofen. Tillsammans med trosfränder byggdes arken någon gång under 1880-talet på näset vid Kallnäsbron över Mjällån i Sanna. Där stod båten under lång tid och förstördes sakta av tidens tand . De sista resterna av båten försvann vid den häftiga vårflooden 1919. Vår sagesman var Vilhem Söderberg född 1905 i Frötuna.

Referenser till Janne Vängman böckerna
Arken omnämns bl a på följande ställen

”En syndafloed, som inte kom fastän arken byggdes.” sid 214 i boken ”Tjo flöjt sa Janne Vängman”.
”Profeten Lunds ark och bibelförklaring” sid 196 i boken ”Skål och tack sa Janne Vängman”

I M E D E L P A D

Bara humbug med slagrutan!

*säger vetenskapen — synd om dem där uppe
som låta lura sig*

än många karlar gjort om hans arbete. Förresten gillade han mig och jag kunde få gå med ut med rutan ett slag.

Jag, som i min barndom brukade hänga i hälarne på en finsk brunnsynare som ibland kom hem till vår socken för att visa ut brunnar och trolle fram tjuvgods, trodde att jag visste hur en slagruta skall se ut. Men inför Lindströms sänrika instrument stod jag i stum häpnad. Den var ingen enkel rönnklyka utan gjord av bamburör och monterad med flera små, väl tillslutna tuber. Den största av dessa, vattentuben, togs av, det var ju malm vi skulle leta efter.

Herr Lindström intog nu den position som rutejägare brukar — armarna framsträckt och händerna hårt slutna om klykarmarna, med insidan av händerna mot sig. Rutan svängde oupphörligt runt inom ett visst område, så snart gränsen till detta passerades, hängde den stilla och beskedligt. Så skulle jag få försöka. Jag bar mig inte så dumt åt, tyckte Lindström, men rutan rörde sig inte i mina händer. Då ställde sig hennes ägare framför mig och lade sina fingrar på mina pulsar. Jag kände hur kläpparna

i mina händer började vrida sig, jag höll emot av alla krafter, t. o. m. så allt skinnet skavdes i ena tumgreppet, men slagrutan slog volt på volt. Lindström släppte min ena puls, instrumentet rörde sig genast lite saktare. Han

»Hur länge har herr Lindström kunnat det här?»

»Ah, sådant är man född med. Jag har det efter min mor, hon var många socknars anlitade brunnsökare. Och när jag så fort det äskade, blev så

trött att jag inte orkade vara uppe utan måste gå och lägga mig, så förstod hon att jag skulle ärva hennes förmåga. Jag följde med henne när hon gick med slagruta och det är klart att jag övade mig i hemlighet. Jag var visst 11 år gammal när jag syndade ut min första brunn och då var jag inte lite stolt.

Det är sant att herr Lindström också säger mycket som jag inte förmår reda ut, därför att jag inte är född i Norrbotten och därför att han

när han kommit i tagen är exalterad och talar något osammanhängande om strålar och magnetism, ja, han upprepar till och med ideligen några bokstäver ur grekiska alfabetet. Skall vi inte gå ut i skogen och leta efter andra malmgångar, så skall jag få se hur rutan visar vägen till malmförande områden?

»Det kan jag inte, men om han vill följa mig den långa vägen till bussen så kan vi prata.»

(Forts. å sid. 39.)

»Lindström säger här finns guld.» Här står den omtalade på samma gård med sin slagruta i handen.

lät mig hålla rutan i ena handen och höll min andra hand i sin ut i luften. Rutan vreed sig sakta i min hårt slutna hand. Då överlämnade jag Rutan — i tankarna stavade jag numera ordet med stort R. — till dess husse. Jag tycker rentav slagrutan är ett levande väsen som hänskrattar åt mig. Vad professor Högbom, vars uttalande vi komma till sedan, skulle skratta om han just nu läste i mitt innersta!

»Till slagruteman föds man.»

Brand i vedbod, likhus och kyrkstallar vid Ljustorps kyrka juldagen 1934

Spritlangare? från Indal kör av Mjällåbron 1933 04 11

Edsta såg,hyvleri, kvarn, garveri, potatiskvarn,
spånhyvel, linskäkt och smedja

Garveriet

Bild nr 10271del

Glup-Maria (1874-1956) och Berggren (1874-1946)

Märta Eriksson från Dravika och senare bosatt i Bredsjön, använde denna trärot när hon drog barn genom den för att bota och skydda mot sjukdomar. Träroten förvaras bland Fornminnesföreningens samlingar på Norra stadsberget.

I köket på Skälgården. Före 1925

Från vänster bakre raden: Peter Lindholm, Slättmon, Ante Lindholm – föderådstagare på Skälgården,
Uno Lindström, Bredsjön, Oskar Sellstedt på Skälgården.

Framre raden: Olivia Lindholm och Margareta Sellstedt, Skälgården

Bild nr 10028

Ålander på Rigåsen, en legendarisk jägare,
på trappan till sitt hus. 1930-tal

Erik Östman vid jakt
och kolarkoja vid Finn-
Hålan, Bredsjön.
1930-tal

Hilding Berglund och
Uno Lindström Bredsjö herrgård ca 1925

Landsfiskal Hägglund från Hässjö. Ca 1870 av korttypen att döma.
Hägglund efterträddes av Landsfiskal Rörström.

Ljustorps häradsrätt i Edsåker

Från v okänd, Olov Staverin (Stafre), Okänd, Olof Laurin.

Andre man från höger var den andre brodern Staverin.

Fjärde sittande man från höger var Petter Wikman.

Mellan Staverin och Wikman sitter troligen Daniel Thunborg

...äventyren rullar vidare!

Janne Vängman böcker

- Ja ä inte dö än sa Janne Vängman 1947
- Ljuger gör jag inte sa Janne Vängman 1976
- Tjosan Kärring sa Janne Vängman 1976
- Slut i Kapernaum sa Janne Vängman 1951
- Tjo flöjt sa Janne Vängman 1950
- Skål och tack sa Janne Vängman